

2. Концепція ЄСІКС. USAID. 2024. URL: <https://court.gov.ua/storage/portal/dsa/news/Kontseptsia%20ESIKS.pdf> (дата звернення: 14.04.2025).

3. 2030 Digital Compass: the European way for the Digital Decade: communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions: COM(2021) 118 final, 9 March 2021. Brussels, 2021. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX%3A52021DC0118> (дата звернення: 14.04.2025).

4. Ministerial Declaration on eGovernment - the Tallinn Declaration. European commission. URL: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/fr/node/3739> (дата звернення: 14.04.2025).

5. Berlin Declaration on Digital Society and Value-Based Digital Government. European commission. URL: https://ec.europa.eu/newsroom/dae/document.cfm?doc_id=75984 (дата звернення: 14.04.2025).

РОЛЬ ЦИФРОВОЇ ДИПЛОМАТІЇ У ФОРМУВАННІ ЄДИНОГО ЦИФРОВОГО ПРОСТОРУ МІЖ УКРАЇНОЮ ТА ЄС

Олександр РОМАНЮК,

доктор політ. наук, професор,
професор кафедри міжнародних відносин і політичної філософії,
Харківський національний економічний університет
імені Семена Кузнеця

Наталія ВОЛОСНІКОВА,

кандидатка економічних наук, доцентка,
завідувачка кафедри загальної економічної теорії,
Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут»

Цифрова трансформація є одним із пріоритетних напрямів розвитку як Європейського Союзу, так і України в контексті євроінтеграції. У цих умовах цифрова дипломатія постає як новітній інструмент зовнішньої політики, що забезпечує міжнародне співробітництво, обмін досвідом та просування національних інтересів у цифровому середовищі. Особливої

актуальності цифрова дипломатія набуває в умовах війни в Україні, коли критично важливими є питання кібербезпеки, інформаційної стабільності, технологічної автономії та інтеграції в європейські цифрові ринки.

Цифрову дипломатію можна визначити як сукупність інструментів і стратегій, що використовуються державними та недержавними акторами у цифровому просторі з метою досягнення зовнішньополітичних цілей. Вона охоплює як класичні дипломатичні функції, що здійснюються з використанням цифрових інструментів (електронне консульське обслуговування, цифрові платформи взаємодії тощо), так і нові форми взаємодії, пов'язані з формуванням глобального інформаційного порядку денного, боротьбою з дезінформацією та цифровими загрозами.

Європейський Союз активно розвиває політику цифрової дипломатії, формуючи єдині цифрові стандарти, що протидіють кіберзагрозам, просувають європейське цифрове регулювання (приміром, Digital Services Act, Digital Markets Act) [1; 2], а також інвестує значні кошти в транснаціональні цифрові інфраструктури. Стратегія «Європейський цифровий десятилітній план до 2030 року» [3] передбачає створення Єдиного цифрового ринку, розвиток цифрових навичок, інновацій, безпечного штучного інтелекту і кіберстійкості.

Україна, попри виклики повномасштабної війни, демонструє високий рівень цифрової адаптивності. Завдяки ініціативам, таким як «Дія», українська держава активно впроваджує цифрові послуги та стандарти. Наразі ключовим вектором інформаційної політики України є цифрова інтеграція з ЄС. У 2023 році Україна приєдналася до програми «Цифрова Європа» та розпочала гармонізацію цифрового законодавства із європейським. Поступове входження України до Єдиного цифрового ринку стане не лише економічним проривом, але й важливим політичним кроком до членства в ЄС.

Цифрова дипломатія виконує критичну функцію посередника між національними інтересами України та політикою цифрової трансформації ЄС. Через участь у міжурядових консультаціях, робочих групах, форумах (як-то EU–UA Digital Dialogue), Україна забезпечує просування власних цифрових ініціатив, отримання технічної допомоги, доступ до фінансування інфраструктурних проєктів. При цьому цифрова дипломатія стає засобом публічного впливу на формування цифрових стандартів, зокрема у сферах е-ідентифікації, штучного інтелекту, кібербезпеки.

Серед найбільших викликів для України слід відокремити:

- технічну нерівність у цифровій інфраструктурі;

- обмеженість інституційних та людських ресурсів;
- загрозу кібератак і цифрового шпигунства з боку РФ;
- необхідність законодавчої гармонізації в умовах адаптації до норм ЄС;
- потребу у збереженні цифрового суверенітету за умов глибокої інтеграції.

Символом ефективної цифрової дипломатії стала міжнародна презентація та експансія бренду «Дія» як унікального державного сервісу. Україна активно просуває ідеї відкритого цифрового урядування, а також бере участь у багатосторонніх ініціативах з протидії цифровій дезінформації, кібертероризму та просуванню демократії у цифровому середовищі. Участь в EU Digital Assembly, самітах про ШІ та кібербезпеку дозволяє Україні бути повноцінним суб'єктом європейського цифрового порядку денного.

Однією з ключових передумов створення єдиного цифрового простору є стандартизація цифрових практик. Україна вже сьогодні бере участь у процесі гармонізації цифрових регламентів відповідно до європейських рамок, зокрема у сфері захисту персональних даних (враховуючи регламент GDPR), розвитку кібербезпеки та е-ідентифікації. Важливо, що гармонізація цифрового законодавства не є лише технічною процедурою — вона передбачає стратегічний діалог між Україною та ЄС на різних рівнях, включаючи двосторонні дипломатичні формати. Участь у формуванні спільних стандартів дозволяє Україні забезпечити технологічну сумісність, а також спільно з європейськими партнерами вирішувати питання цифрових ризиків.

Цифрова дипломатія активно функціонує через цифрові альянси, багатосторонні коаліції держав, приватного сектору та міжнародних організацій. Прикладом може слугувати участь України в ініціативі EU4Digital, яка охоплює шість країн Східного партнерства та сприяє поширенню європейських цифрових практик у регіоні. Також важливою є активність України в рамках Глобального партнерства з штучного інтелекту (GPAI), а також ініціатив ЄС щодо цифрової інклюзії, кібергігієни, спільного захисту критичної інфраструктури.

Одним із ключових напрямів цифрової дипломатії стала кібердипломатія – політична та стратегічна діяльність держав щодо формування правил кіберпростору та забезпечення цифрової безпеки. В умовах російської агресії Україна стала фронтовою країною в сфері кібербезпеки, отримавши безпрецедентну підтримку від країн-членів ЄС та

НАТО, включаючи кіберпідрозділи, консультативну допомогу, обмін аналітикою. Кібердипломатія стає сферою, де українські експерти все активніше впливають на європейське регулювання, формуючи коаліції проти цифрового авторитаризму.

Українське громадянське суспільство, ІТ-сектор та стартап-екосистема відіграють важливу роль у просуванні України на міжнародній цифровій арені. Через участь у міжнародних хакатонах, форумах, програмах цифрової співпраці вони формують імідж України як технологічної, інноваційної та відкритої країни. Наприклад, проекти українських стартапів у сфері military-tech, е-демократії, блокчейн-рішень отримали визнання на європейських платформах, що також є проявом неформальної цифрової дипломатії.

Після 2022 року цифрова дипломатія України трансформувалась у важливий інструмент комунікації правди про війну, мобілізації міжнародної підтримки, боротьби з дезінформацією. Комунікації через офіційні цифрові канали, соціальні мережі міністерств та дипломатичних місій стали ефективним способом доносити позицію України, розвінчувати ворожі наративи та активізувати міжнародну цифрову спільноту. Наприклад, платформи на кшталт UNITED24 стали не лише механізмом фінансування, а й символом цифрової міжнародної взаємодії.

Довіра до цифрової трансформації залежить від прозорості, інклюзивності та безпеки. Цифрова дипломатія допомагає формувати довіру між Україною та європейськими інституціями, а також з міжнародним бізнесом. Це відкриває шлях до нових інвестицій, технологічного трансферу та інтеграції в глобальні цифрові ринки. Успішна комунікація цифрових реформ, зокрема в межах «Дія.City», стала прикладом того, як дипломатія сприяє міжнародному визнанню цифрових досягнень України.

Цифрова дипломатія сьогодні – це не лише канал взаємодії держав у цифровому середовищі, але й форма м'якої сили, інструмент просування інноваційного іміджу України, платформа для партнерства з ЄС та світом. Її ефективне застосування дозволить Україні не просто адаптуватись до вимог ЄС, а стати активним формувачем єдиного цифрового простору в Європі.

Цифрова дипломатія стала важливою складовою зовнішньої політики України в умовах цифрової трансформації глобального середовища. Вона виступає не лише як інструмент технічної координації, а як фактор політичної інтеграції в європейську спільноту. Формування єдиного

цифрового простору між Україною та ЄС можливе за умови активної взаємодії на рівні урядів, інституцій, бізнесу та громадянського суспільства. Цифрова дипломатія в цьому процесі виступає і як механізм адаптації, і як засіб просування національних інтересів.

У перспективі цифрова дипломатія може стати ключовим інструментом для реалізації цифрової політики ЄС щодо країн-сусідів, створення стійкого цифрового регіону та протидії глобальним цифровим загрозам. Для України це – можливість стати не лише об'єктом, а й суб'єктом цифрової інтеграції та творцем нової цифрової Європи.

Список використаних джерел:

1. Regulation (EU) 2022/2065 of the European Parliament and of the Council of 19 October 2022 on a Single Market For Digital Services and amending Directive 2000/31/EC (Digital Services Act). *Official Journal of the European Union*. L 277, 27.10.2022, p. 1–102.
2. Regulation (EU) 2022/1925 of the European Parliament and of the Council of 14 September 2022 on contestable and fair markets in the digital sector and amending Directives (EU) 2019/1937 and (EU) 2020/1828 (Digital Markets Act). *Official Journal of the European Union*. L 265, 12.10.2022, p. 1–66.
3. Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions: 2030 Digital Compass: the European way for the Digital Decade. COM(2021) 118 final, 9.3.2021.

ОКРЕМІ ПРОБЛЕМИ ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО ВІРТУАЛЬНІ АКТИВИ»: ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ

Андрій СЯДРИСТИЙ,

старший викладач кафедри юридичних дисциплін Сумської філії,
Харківський національний університет внутрішніх справ

Віртуальні активи, особливо криптовалюти, сьогодні набувають значної популярності в Україні, про що свідчить зростання обсягів транзакцій, інтерес з боку бізнесу та громадян, а також активне обговорення їх правового режиму в науковому полі. За словами голови підкомітету Верховної Ради України з питань антикорупційної політики у сфері цифрових інновацій та публічних даних Олексія Жмеренецького, обсяг транзакцій з віртуальними активами в Україні оцінюється у близько